

PROCÉS A UN MITE

Freud, el conqueridor

Sense cap mena de dubte, Freud és un dels pensadors més importants que ha donat el segle XX. Cinquanta anys després de la seua mort, ¿continua sent vàlida la psicoanàlisi? Aquesta és la pregunta que hem dirigit a destacats membres de la cultura.

Equip de Redacció

Avui dia, la psicoanàlisi s'ha convertit en una pràctica habitual per a molta gent, especialment als Estats Units, on anar al psicòleg és tan normal com eixir a sopar. La majoria dels experts consultats per EL TEMPS creuen, però, que la psicoanàlisi ja no és vàlida per a resoldre els problemes que té l'individu.

Emili Bogani. Psiquatre

El pensament de Freud fou molt important en el seu temps ja que, sense tenir-ne intenció, va fer una interpretació que tenia molt de dialèctica, en el sentit marxista del terme, i va ajudar molt a comprendre la conducta, la relació que existia entre les pressions i els tabús de la burgesia d'aquell temps i certes malalties psíquiques.

A més, Freud elaborà la teoria del subconscient perquè tenia certes dificultats personals de relació amb els malalts, i tot el que tenia el seu pensament d'iconoclasta va afavorir el desenrotllament posterior d'una psiquiatria molt organicista.

El pitjor de l'obra de Freud no és el seu pensament sinó la forma en què després ha estat manipulat per certes tendències psicoanalítiques.

Rafael Xambó, sociòleg

La psicoanàlisi ha tingut una importància transcendental en el segle XX. Es tracta d'un instrument molt útil per

a entendre el moviment surrealista i el maig del 68, ja que foren moviments que potenciaven la fantasia, la imaginació, el somni, i el discurs contra el pare, que és un discurs contra el poder.

Els aspectes més valuosos de la psicoanàlisi són, en la meua opinió, els referits als mecanismes de defensa de l'ego i tota la teoria sobre l'inconscient com a condicionadora del comportament humà.

Victoria Sau, psicòloga, escriptora i feminista

El marc teòric de la psicoanàlisi té molts aspectes aprofitables sempre que es corregesquen. Per exemple, la psicologia de la dona és molt diferent al que diu la psicoanàlisi.

La tècnica psicoanalítica, el divan, l'associació de paraules, junt amb la freqüència i el preu, és un muntatge burgès, només accessible per a persones que tinguen temps i diners. A més, exclou la interacció amb el medi. Aïlla l'individu del medi, l'observa només en solitari.

La psicoanàlisi és l'expressió d'una ideologia de dretes; però Freud, amb la seua teoria, ens dona les eines per desmantellar aquesta ideologia. La teoria ho facilita però no es porta a terme. Fa anys, hi va haver una esquerra de la psicoanàlisi, encapçalada per Marcuse, però ha desaparegut devorada per una psicoanàlisi cada vegada més burgesa.

Freud tenia capacitat d'obertura. En canvi, els seus successors són dogmà-

tics. No hi ha discussió. Sembla una religió. Fan teràpies en què l'individu es gira cap a l'interior i es reconcilia amb ell mateix, i prou.

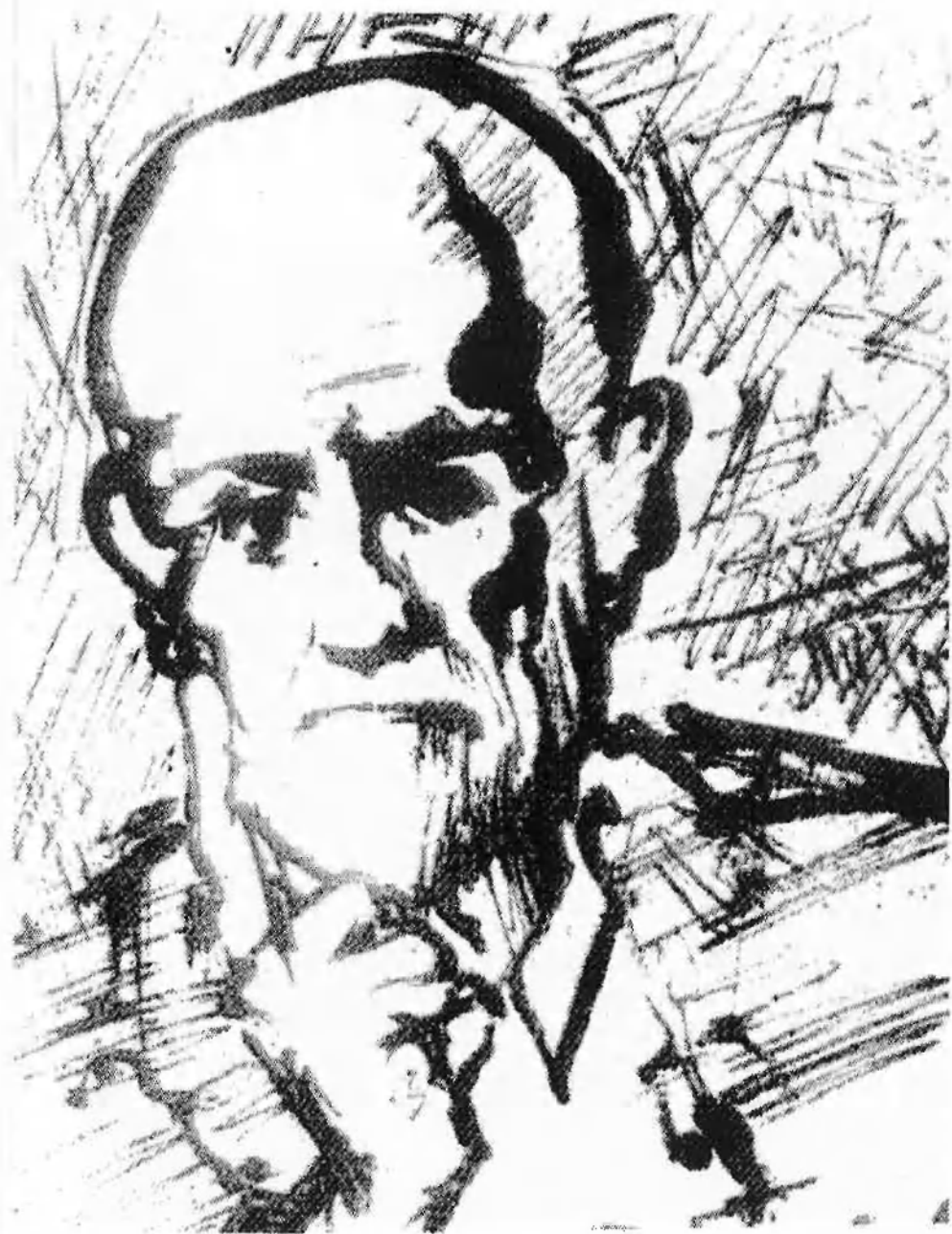
A més, es considera que no tothom és apte per a una psicoanàlisi. Però, el psicoanalista s'ha de plantejar si el que falla són els pacients o és ell que no té capacitat professional per a abordar totes les persones. I això és una cosa que ens hem de plantejar tots els que tractem amb la psicologia.

José Luis Aranguren. Filòsof

L'aportació de la psicoanàlisi ha estat molt important des del punt de vista teòric, encara que aquest haja estat unilateralment orientat en el sentit de la libido. Respecte a les aplicacions terapèutiques del freudisme i de la psicoanàlisi, sóc escèptic. Crec que la majoria de les escoles psicoanalítiques l'han continuat utilitzant a causa de la necessitat confessional que tenen molts éssers humans. Personalment, crec més en l'autoanàlisi que en la psicoanàlisi.

Olga Bertomeu. Sexòloga i psicòloga

Avui dia resulta ineficaç la psicoanalítica de Freud per a resoldre els problemes, tant individuals com socials, que hem d'afrontar els psicòlegs. No vull negar la perspiciàcia psicoanalítica de Freud quant als mecanismes psicològics de defensa, tampoc el seus esforços per explicar els fenòmens psíquics de naturalesa inconscient que al-

tres teories psicològiques no han afrontat per por a ser acusats de lleugeresa metodològica en fer servir entitats no observables. Actualment, resulta pràcticament inacceptable la seua teoria de la libido. La psicologia científica ha realitzat serioses i importants aportacions sobre el desenvolupament i l'evolució de la personalitat del ser humà, sobre la manera i raó de comportar-se i les seues emocions, formes de comprendre's a si mateix i al món que l'envolta.

Per posar exemples concrets, avui dia no té cap sentit considerar el nen el *pervers poliform* ni creure que els conflictes que ens vénen a sobre es poden explicar per un complex d'Edip mal resolt, ni considerar les relacions buco-genitals i l'homosexualitat aberracions; ni molt menys qualificar d'in-

fantil una dona que disfruta orgasmes clitorics enfront de la que té orgasmes vaginals, que se la té per madura. Això suposa un total desconeixement de l'anatomia i la fisiologia que, per sort, Master i Jhonson han resolt fa molt de temps.

Jesús Ibáñez. Sociòleg

La teoria i la pràctica de la psicoanàlisi han de diferenciar-se clarament. Des del punt de vista teòric, la concepció freudiana, tal com ha estat reelaborada per Lacan, constitueix la pedra de toc de la concepció que tenim del món i l'instrument més potent per al nostre alliberament.

Des del punt de vista pràctic, en molts casos, especialment als Estats Units, la teràpia psicoanalítica ha de-

generat en una simple teràpia de submissió, ja que en lloc de considerar com a signe de cura la capacitat del subjecte per assumir el protagonisme de la seua pròpia vida, s'inclina per l'adaptació d'aquest subjecte a l'ordre social, mesurada en termes d'èxit.

Ramon Vilà, psicòleg, humanista i sexòleg

Algunes de les afirmacions de Freud continuen sent vigents. La psicologia humanista difícilment hauria sorgit si no hagués existit abans la psicoanàlisi i el conductisme. Les aportacions fonamentals de Freud són el paper de la libido, com a impuls en la conducta humana i els diversos estats que conformen la consciència: conscient, pre-conscient, i inconscient, com les fons o elements que intervenen en la configuració de la personalitat: jo, allò i super-jo.

Una de les seues limitacions consisteix a centrar, metodològicament parlant, la psicoteràpia en el nivell mental i a emfasitzar massa la presa de consciència com a eina terapèutica per si mateixa. En aquest sentit, la gran aportació de la psicologia humanista consisteix en el fet que els éssers humans, a més de la intel·ligència, estan dotats de cos i de sentiments, i a valorar l'experiència personal com a eina terapèutica.

Monserrat Canal, psicòloga clínica i psicoanalista

Cal recordar que la paraula psicoanàlisi indica un mètode específic per guarir trastorns d'origen psíquic, però també una tècnica per a la investigació de les capes més profundes de la ment humana i el camp de coneixement que es va obrir amb l'aplicació d'aquesta tècnica. Com a mètode clínic, es troba en expansió tot i que no, evidentment, amb la mateixa forma en què Freud el va desobrir. Avui dia, els psicoanalistes continuen treballant amb pacients neuròtics, però també s'interessen per problemàtiques psicòtiques, narcisistes i psico-somàtiques que són objecte d'estudi i de tractament psicoterapèutic. I la psicoanàlisi aplicada està present en institucions, centres d'atenció primària i psicopedagògics (prevenció de trastorns, psicoteràpies brutals, psicoanàlisi institucional). Com a tècniques d'investigació i camps de coneixement trobem la seua influència, junt amb altres teories, en moviment ideològics, culturals o artístics, com també en la comprensió i l'estudi de fets històrics, polítics o socials. □